BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA

FOMATI ZA MITIHANI YA ASTASHAHADA YA UALIMU
ELIMU MAALUM

IMETOLEWA NA:
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
S.L.P 2624
DAR ES SALAAM
TANZANIA.
FEBRUARI, 2020

BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA

FOMATI ZA MITIHANI YA ASTASHAHADA YA UALIMU ELIMU MAALUM

IMETOLEWA NA:
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
S.L.P 2624
DAR ES SALAAM
TANZANIA.

FEBRUARI, 2020

Kimechapwa na:

Baraza la Mitihani la Tanzania
S.L.P 2624
Dar es Salaam
Tanzania.

YALIYOMO

DIBAJI

Kitabu cha fomati ya Mitihani ya Ualimu Elimu Maalum ngazi ya Astashahada kimeandaliwa na Baraza la Mitihani la Tanzania kwa kuzingatia Mtaala wa Elimu Maalum wa mwaka 2019 ulioandaliwa na Taasisi ya Elimu Tanzania na kuidhinishwa na Wizara ya Elimu Sayansi na Teknolojia.

Kitabu hiki kimeandaliwa kwa ajili ya mitihani ya masomo 16 ya Ualimu Elimu Maalum ngazi ya Astashahada. Kati ya masomo hayo, matano ni ya fani ya Ulemavu wa Uoni, manne Uziwi na Ulemavu wa Akili na Usonji masomo manne. Pamoja na masomo hayo, kutakuwa na masomo matatu yatakayofanywa na watahiniwa wote ambayo ni Mbinu za Kufundishia Masomo ya Taaluma, Ualimu na Elimu Jumuishi.

Kitabu hiki kimeandaliwa kwa kufuata muundo wenye aya tano ambazo ni Utangulizi, Malengo ya Jumla, Umahiri wa Jumla, Muundo wa Mtihani na Umahiri utakaopimwa kwenye Mtihani husika. Jedwali la mgawanyo wa maswali katika kila umahiri limewekwa mwishoni mwa kila fomati na linaonesha uzito wa maswali yatakayotungwa katika kila umahiri. Kwa ujumla, kitabu hiki kinatoa mwongozo kwa watunzi wa mitihani, warekebishaji na wakufunzi katika kuandaa mitihani thabiti kwa walimu tarajali.

Aidha, kitabu hiki cha fomati kinatoa mwongozo kwa walimu tarajali wa Ualimu Elimu Maalum kuhusu mfumo wa muundo wa mtihani unaofanyika chuoni kwa kufuata hatua za utahini zinazotumiwa na Baraza la Mitihani la Tanzania. Hata hivyo, wakufunzi wanashauriwa kutotumia fomati hizi kama mbadala wa mihtasari ya masomo ya Ualimu Elimu Maalum.

Baraza linatoa shukrani za dhati kwa wote walioshiriki katika kuandaa kitabu hiki cha fomati.

Dkt Charles E. Msonde
KATIBU MTENDAJI

1.0 UTANGULIZI

Fomati ya mtihani wa somo hili imetokana na mtaala wa mafunzo ya Astashahada ya Ualimu Elimu Maalum wa mwaka 2019. Fomati hii inatoa mwongozo wa namna utahini wa somo la Ualimu utakavyofanyika kwa kuzingatia umahiri uliokusudiwa.

2.0 MALENGO YA JUMLA

Mtihani wa somo la Ualimu kwa Astashahada ya Ualimu Elimu Maalum unalenga kupima uwezo wa mtahiniwa katika;

2.1 kutumia nadharia, mbinu na stadi za saikolojia ya elimu katika kufundishia na kujifunzia;

2.2 kutumia misingi ya uongozi katika elimu;

2.3 kuimarisha maadili ya ualimu;

2.4 kuimarisha mbinu za kuwezesha watoto wenye mahitaji maalum kumudu masomo mbalimbali ya elimu ya msingi.

2.5 kukuza stadi za utafiti, upimaji na tathmini katika kuboresha ufundishaji na ujifunzaji;

2.6 kujenga maarifa ya kuchambua mwelekeo wa falsafa ya elimu Tanzania; na

2.7 kuimarisha misingi ya Elimu ya kusoma, kuandika na kuhesabu.

3.0 UMAHIRI WA JUMLA

Mtihani wa somo la Ualimu kwa Astashahada ya Elimu Maalum unalenga kupima umahiri wa mtahiniwa katika:

3.1 kumbaini mwanafunzi mweye mahitaji maalum, kujenga misingi ya kukubalika kwa wenzake, jamii na kumpatia afua stahiki;

3.2 kutumia mazingira wezeshi ya ufundishaji na ujifunzaji kwa mwanafunzi mwenye mahitaji Maalum ya mwanafunzi;

3.3 kutumia mbinu mbalimbali katika kutambua vipaji walivyonavyo wanafunzi wenye mahitaji maalum na namna ya kuviendeleza;

3.4 kutumia misingi na stadi za uongozi katika kuongoza taasisi mbalimbali za elimu;

3.5 kufanya tafiti tatuzi za kielimu ili kuwabaini na kuwasaidia wanafunzi wenye mahitaji maalum katika shule za msingi;

3.6 kujenga umahiri wa masomo kwa mwalimu tarajali utakaomwezesha kuelewa masomo vema na hivyo kumfundisha mwanafunzi mwenye mahitaji maalum; na

3.7 kushirikiana na familia za wanafunzi wenye mahitaji Maalum katika kuwajengea wanafunzi hao kujiamini, tabia ya kujifunza na kukuza vipaji walivyonavyo.

4.0 MUUNDO WA MTIHANI

Mtihani wa somo la Ualimu utafanyika kwa muda wa saa tatu (3). Mtihani utakuwa na sehemu A na B zenye jumla ya maswali 13. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali 12 yenye jumla ya alama 100.

Sehemu A itakuwa na maswali nane (8) ya majibu mafupi. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali yote. Kila swali litakuwa na alama tano (5). Sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 40.

Sehemu B itakuwa na maswali matano (5) ya insha. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali manne (4) ambapo kila swali litakuwa na alama 15. Sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 60.

5.0 UMAHIRI UTAKAOPIMWA

Katika kuandaa mtihani, umahiri ufuatao utazingatiwa:

5.1 Kutumia falsafa ya elimu katika ufundishaji na ujifunzaji

5.2 Kulinganisha historia na maendeleo ya elimu Tanzania

5.3 Kutumia saikolojia ya elimu kuwezesha ufundishaji na ujifunzaji

5.4 Kutoa huduma ya ushauri na unasihi katika elimu

5.5 Kutumia vifaa vya mtaala katika ufundishaji na ujifunzaji

5.6 Kutumia misingi ya maandalizi ya ufundishaji

5.7 Kutumia misingi ya utafiti, upimaji na tathmini za elimu na

5.8 Kutekeleza majukumu ya ualimu kwa kuzingatia maadili.

Jedwali la Utahini kwa Somo la Ualimu

Na	Umahiri Mkuu	Nyanja za Utambuzi Zitakazopimwa						Idadi ya Maswali	Asilimia ya uzito kwa kila Mada
		Kukumbuka	Kuelewa	Kutumia	Kuchambua	Kutathimini	Kuunda		
1	Kutumia falsafa ya elimu katika ufundishaji na ujifunzaji							1	8
2	Kutumia historia ya elimu kulinganisha na maendeleo ya elimu Tanzania							2	15
3	Kutumia saikolojia ya elimu kuwezesha ufundishaji na ujifunzaji.							3	23
4	Kutoa huduma ya ushauri na unasihi katika elimu							2	15
5	Kutumia vifaa vya mtaala katika ufundishaji na ujifunzaji.							1	8
6	Kutumia misingi ya maandalizi ya ufundishaji							1	8
7	Kutumia misingi ya utafiti, upimaji na tathmini za elimu							2	15
8	Kutekeleza majukumu ya ualimu kwa kuzingatia maadili							1	8
Jumla ya Maswali								13	
Jumla ya Asilimia ya Uzito wa Maswali kwa kila Nyanja									100

551 ELIMU JUMUISHI

1.0 UTANGULIZI

Fomati ya mtihani wa somo la Elimu Jumuishi inatokana na mtaala wa Mafunzo ya Ualimu Elimu Maalum wa mwaka 2019. Fomati hii inalenga kupima maarifa, stadi na mwelekeo wa mwalimu tarajali katika wa ufundishaji na ujifunzaji mwanafunzi mwenye mahitaji Maalum katika elimu ya msingi.

2.0 MALENGO YA JUMLA

Mtihani unalenga kupima umahiri wa mtahiniwa katika:

2.1 kudumisha elimu jumuishi iliyo bora, inayozingatia usawa na kutoa fursa za ujifunzaji endelevu kwa watu wote;

2.2 kuimarisha mbinu za kuwawezesha watoto wenye mahitaji Maalum kumudu masomo mbalimbali;

2.3 kukuza uelewa wa elimu Maalum katika jamii ya shule na kuondoa dhana potofu dhidi ya watoto wenye mahitaji Maalum ;

2.4 kukuza stadi za kiuongozi na kiutawala katika utekelezaji wa elimu jumuishi;

2.5 kutumia mbinu za ufundishaji na ujifunzaji katika kutengeza na kufarangua zana jumuishi;

2.6 kutekeleza misingi ya elimu jumuishi katika elimu;

2.7 kutumia mbinu jumuishi katika kufanya upimaji wa kielimu; na

2.8 kutatua changamoto za elimu jumuishi katika ngazi ya shule ya msingi.

3.0 UMAHIRI WA JUMLA

Mtihani wa somo la Elimu Jumuishi unalenga kupima uwezo wa mtahiniwa katika:

3.1 kumbaini mwanafunzi mwenye mahitaji maalum, kujenga misingi ya kukubalika kwa wenzake, jamii na kumpatia afua stahiki;

3.2 kutumia mazingira wezeshi ya ufundishaji na ujifunzaji kwa mwanafunzi mwenye mahitaji Maalum;

3.3 kutumia njia mbalimbali za mawasiliano na teknolojia saidizi kwa kuzingatia mahitaji Maalum ya mwanafunzi;

3.4 kutumia mbinu mbalimbali katika kutambua vipaji walivyonavyo wanafunzi wenye mahitaji Maalum na namna ya kuviendeleza;

3.5 kufanya tafiti za kielimu ili kuwabaini na kuwasaidia wanafunzi wenye mahitaji Maalum katika shule za msingi;
3.6 kutumia stadi za uongozi katika kuongoza taasisi mbalimbali za elimu.
3.7 kutumia sanaa na michezo rekebifu katika kuibua na kuendeleza vipaji mbalimbali vya wanafunzi wenye mahitaji maalum;
3.8 kutumia misingi ya ufundishaji na ujifunzaji kufundishia masomo ya taaluma na
3.9 kushirikiana na familia za wanafunzi wenye mahitaji maalum katika kuwajengea wanafunzi hao kujiamini, tabia ya kujifunza na kukuza vipaji walivyonavyo.

4.0 MUUNDO WA MTIHANI

Mtihani wa somo la Elimu Jumuishi utafanyika kwa muda wa saa tatu (3). Mtihani utakuwa na sehemu A na B zenye jumla ya maswali 13. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali 12 yenye jumla ya alama 100.

Sehemu A itakuwa na maswali nane (8) ya majibu mafupi. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali yote. Kila swali litakuwa na alama tano (5); hivyo, sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 40.

Sehemu B itakuwa na maswali matano (5) ya insha. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali manne (4), na kila swali litakuwa na alama 15. Hivyo, sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 60.

5.0 UMAHIRI UTAKAOPIMWA

Umahiri utakaopimwa katika Elimu Jumuishi ni kama ifuatavyo:
5.1 Kukuza matumizi ya elimu jumuishi nchini Tanzania
5.2 Kutumia misingi ya elimu jumuishi kutatua changamoto za mwanafunzi mwenye mahitaji maalum
5.3 Kutumia mikakati ya elimu jumuishi kutoa elimu bora na afua stahiki
5.4 Kutumia mfumo stahiki ya uongozi na usimamizi katika kutekeleza elimu jumuishi.

Jedwali la Utahini kwa Somo la Elimu Jumuishi

Na	Umahiri Mkuu	Nyanja za Utambuzi Zitakazopimwa						Idadi ya Maswali	Asilimia ya uzito kwa kila Mada
		Kukumbuka	Kuelewa	Kutumia	Kuchambua	Kutathimini	Kuunda		
1	Kukuza matumizi ya elimu jumuishi nchini Tanzania							3	23
2	Kutumia misingi ya elimu jumuishi kutatua changamoto za mwanafunzi mwenye mahitaji maalum							3	23
3	Kutumia mikakati ya elimu jumuishi kutoa elimu bora na afua stahiki							4	31
4	Kutumia mfumo stahiki wa uongozi na usimamizi katika kutekeleza elimu jumuishi							3	23
Jumla ya Maswali								13	
Jumla ya Asilimia ya Uzito wa Maswali kwa kila Nyanja									100

560 MBINU ZA KUFUNDISHIA MASOMO YA TAALUMA

1.0 UTANGULIZI

Fomati ya mtihani wa Mbinu za Kufundishia wanafunzi wenye mahitaji Maalum, imeandaliwa kwa kuzingatia mihtasari ya masomo ya Mbinu za Kufundishia Kiswahili, Kiingereza, Maarifa ya Jamii, Hisabati, Sayansi na Teknolojia, Uraia na Maadili na Stadi za Kazi, ya mwaka 2019. Fomati hii inatoa mwongozo wa namna utahini utakavyofanyika katika masomo hayo kwa kuzingatia umahiri uliokusudiwa.

2.0 MALENGO YA JUMLA

Mtihani wa Mbinu za Kufundishia Wanafunzi wenye Mahitaji Maalum kwa walimu tarajali unalenga kupima uwezo wa mtahiniwa katika:

2.1 kutumia misingi ya ufundishaji na ujifunzaji wa masomo mbalimbali katika shule za msingi;
2.2 kuchambua vifaa vya mtaala vya kufundishia na kujifunzia;
2.3 kutengeneza na kufaragua zana za kufundishia na kujifunzia;
2.4 kuchambua nadharia na mbinu za ufundishaji na ujifunzaji;
2.5 kuandaa utekelezaji wa ufundishaji na ujifunzaji stahiki katika shule za msingi;
2.6 kufanya tathmini ya maendeleo ya wanafunzi katika kufundisha na kujifunza;
2.7 kufanya upimaji katika ufundishaji na ujifunzaji;
2.8 kukuza stadi za kusikiliza, kuzungumza, kusoma, kuandika na ujasiriamali kwa wanafunzi wenye mahitaji Maalum ; na
2.9 kutumia mbinu za ufundishaji kuwezesha ujifunzaji wa masuala mtambuka na mahitaji Maalum .

3.0 UMAHIRI WA JUMLA

Mtihani wa somo la Mbinu za Kufundishia Wanafunzi wenye Mahitaji Maalum utazingatia upimaji wa umahiri na utendaji wa mtahiniwa katika;

3.1 kumbaini mwanafunzi mwenye mahitaji maalum, kujenga msingi ya kukubalika kwa wenzake, jamii na kumpatia afua stahiki;
3.2 kutumia mazingira wezeshi ya ufundishaji na ujifunzaji kwa wanafunzi wenye mahitaji maalum;

3.3 kutumia misingi ya ufundishaji na ujifunzaji kufundishia masomo mbalimbali katika shule za msingi;

3.4 kujenga umahiri kwa mwalimu tarajali katika masomo ya kufundishia utakaomwezesha kuelewa somo vema na hivyo kumfundisha mwanafunzi mwenye mahitaji maalum;

3.5 kutumia mbinu mbalimbali katika kutambua vipaji walivyonavyo wanafunzi wenye mahitaji Maalum na namna ya kuviendeleza; na

3.6 kushirikiana na familia za wanafunzi wenye mahitaji maalum katika kuwajengea wanafunzi hao kujiamini, tabia ya kujifunza na kukuza vipaji walivyonavyo.

4.0 MUUNDO WA MTIHANI

Mtihani wa somo la Mbinu za Kufundishia Wanafunzi wenye Mahitaji Maalum kwa Walimu Tarajali Astashahada ya Ualimu Elimu Maalum utafanyika kwa saa tatu (3). Mtihani utakuwa na sehemu A, B na C zenye jumla ya maswali 19. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali 12 yenye jumla ya alama 100.

Sehemu A itakuwa na maswali nane (8) ya majibu mafupi. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali yote. Kila swali litakuwa na alama tano (5). Sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 40. Maswali katika sehemu hii yatapima umahiri wa jumla alioupata mtahiniwa kuhusu Mbinu za Kufundishia na Kujifunzia.

Sehemu B itakuwa na maswali mawili (2) ya insha. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali yote. Kila swali litakuwa na alama 15, na kufanya jumla ya alama 30. Maswali katika sehemu hii yatapima umahiri wa jumla alioupata mtahiniwa katika Mbinu za Kufundishia na Kujifunzia Stadi za Kazi na Uraia na Maadili.

Sehemu C itakuwa na vipengele vitatu (3). Kila kipengele kitakuwa na maswali matatu (3). Maswali katika vipengele hivyo yatapima umahiri wa mtahiniwa katika Mbinu za Kufundishia na Kujifunzia masomo ya Lugha, Sayansi na Sayansi ya Jamii. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali mawili (2) katika kipengele cha mchepuo wake. Kila swali litakuwa na alama 15, na kufanya jumla ya alama 30.

5.0 UMAHIRI UTAKAOPIMWA

Mtihani utatahini umahiri ufuatao:

5.1 Kutumia nadharia mbalimbali katika ufundishaji na ujifunzaji.

5.2 Kutumia zana za upimaji katika ufundishaji na ujifunzaji

5.3 Kutumia vifaa vya mtaala kwa kuzingatia mahitaji maalum ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni na mwanafunzi mwenye uziwikutoona

5.4 Kutumia njia na mbinu za ufundishaji na ujifunzaji kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni na mwanafunzi mwenye uziwikutoona

5.5 Kutumia zana za ufundishaji na ujifunzaji kwa kuzingatia mahitaji Maalum ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni na mwanafunzi mwenye uziwikutoona

5.6 Kutumia vifaa vya mtaala kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye uziwi na mwanafunzi mwenye uziwikutoona

5.7 Kuchambua mbinu na njia za ufundishaji na ujifunzaji kwa mwanafunzi mwenye uziwi na mwanafunzi mwenye uziwikutoona

5.8 Kutumia zana za ufundishaji na ujifunzaji kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye uziwi na mwanafunzi mwenye uziwikutoona

5.9 Kushirikisha wadau katika kutambua changamoto na kutoa huduma kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona

5.10 Kutumia njia na mbinu za kufundishia na kujifunzia mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji

5.11 Kutumia vifaa vya mitaala kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji

5.12 Kueleza umuhimu wa matumizi ya zana za ufundishaji na ujifunzaji kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji

5.13 Kutumia njia na mbinu za kumudu darasa kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji

5.14 Kuandaa mipango ya ufundishaji na ujifunzaji kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji

5.15 Kukuza stadi za lugha katika mawasiliano

5.16 Kutumia Hisabati kutatua matatizo katika mazingira tofauti kwa mwanafunzi mwenye mahitaji maalum

5.17 Kusimamia maabara ya somo la Sayansi na Teknolojia kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi

Jedwali la Utahini kwa Somo la Mbinu za Kufundishia Masomo ya Taaluma

Na	Umahiri	Nyanja za Utambuzi Zitakazopimwa						Idadi ya Maswali	Asilimia ya uzito kwa kila swali
		Kukumbuka	Kuelewa	Kutumia	Kuchambua	Kutathmini	Kuunda		
1	Kutumia nadharia mbalimbali katika ufundishaji na ujifunzaji							2	10
2	Kutumia zana za upimaji katika ujifunzaji							2	10
3	Kutumia vifaa vya mtaala kwa kuzingatia mahitaji Maalum ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni na mwanafunzi mwenye uziwikutoona							1	5.3
4	Kutumia njia na mbinu za ufundishaji na ujifunzaji kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni na mwanafunzi mwenye uziwikutoona							1	5.3
5	Kutumia zana za ufundishaji na ujifunzaji kwa kuzingatia mahitaji Maalum ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni na mwanafunzi mwenye uziwikutoona							1	5.3
6	Kutumia vifaa vya mtaala kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye uziwi na mwanafunzi mwenye uziwikutoona							1	5.3
7	Kuchambua mbinu na njia za kufundishia na kujifunzia mwanafunzi mwenye uziwi na mwanafunzi mwenye uziwikutoona							1	5.3

Na	Umahiri	Nyanja za Utambuzi Zitakazopimwa						Idadi ya Maswali	Asilimia ya uzito kwa kila swali
		Kukumbuka	Kuelewa	Kutumia	Kuchambua	Kutathmini	Kuunda		
8	Kutumia zana za ufundishaji na ujifunzaji kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye uziwi na mwanafunzi mwenye uziwikutoona							1	5.3
9	Kushirikisha wadau katika kutambua changamoto na kutoa huduma kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona.							1	5.3
10	Kutumia njia na mbinu za kufundishia na kujifunzia mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji							1	5.3
11	Kutumia vifaa vya mitaala kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi							1	5.3
12	Kueleza umuhimu wa matumizi ya zana za ufundishaji na ujifunzaji kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji							1	5.3
13	Kutumia njia na mbinu za kumudu darasa (hatua) kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji							1	5.3
14	Kuandaa mipango ya ufundishaji na ujifunzaji kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji							1	5.3
15	Kukuza stadi za lugha katika mwasiliano							1	5.3

Na	Umahiri	Nyanja za Utambuzi Zitakazopimwa						Idadi ya Maswali	Asilimia ya uzito kwa kila swali
		Kukumbuka	Kuelewa	Kutumia	Kuchambua	Kutathmini	Kuunda		
16	Kutumia Hisabati kutatua matatizo katika mazingira tofauti kwa mwanafunzi mwenye mahitaji maalum							1	5.2
17	Kusimamia maabara ya somo la Sayansi na Teknolojia kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi							1	5.3
Jumla ya Maswali								19	
Jumla ya Asilimia ya Uzito wa Maswali kwa kila Nyanja									100

1.0 UTANGULIZI

Fomati ya Mtihani wa Mafunzo Kabilishi imetokana na Mtaala wa somo la Mafunzo Kabilishi na Mjongeo wa mwaka 2019. Fomati hii inatoa mwongozo wa namna utahini utakavyofanyika katika somo la Mafunzo Kabilishi na Mjongeo kwa kuzingatia umahiri uliokusudiwa.

2.0 MALENGO YA JUMLA

Mtihani wa somo la Mafunzo Kabilishi na Mjongeo utapima umahiri aliotakiwa kuwa nao mtahiniwa katika:

2.1 kumjengea mwanafunzi uwezo wa kutumia stadi za mafunzo kabilishi na ujongeaji ili ayamudu mazingira yake;

2.2 kumjengea mwanafunzi uwezo wa kutumia mbinu za ujongeaji binafsi na zile za matumizi ya vifaa saidizi ili kupunguza utegemezi;

2.3 kutumia stadi za mafunzo kabilishi na mjongeo kumjengea mwanafunzi stadi za maisha; na

2.4 kuwawezesha walimu, wazazi na wanafunzi kutumia stadi za ukabilishi na mjongeo kuwezesha wanafunzi wenye ulemavu wa uoni kumudu mazingira.

3.0 UMAHIRI WA JUMLA

Mtihani wa somo la Mafunzo Kabilishi na Mjongeo utapima umahiri wa mtahiniwa katika:

3.1 kutumia stadi za mafunzo kabilishi na mjongeo kumbaini mwanafunzi mwenye mahitaji maalum, kujenga misingi ya kukubalika kwa wenzake, na jamii na kumpatia afua stahiki;

3.2 kutumia mbinu za mafunzo kabilishi katika kutambua na kuendeleza vipaji walivyonavyo wanafunzi wenye mahitaji maalum;

3.3 kutumia stadi za mafunzo kabilishi kumwezesha mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni kuyamudu mazingira;

3.4 kujenga stadi za ujongeaji ili kumwezesha mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni kuyamudu mazingira; na

3.5 Kutumia stadi za mafunzo kabilishi na mjongeo kujenga stadi za maisha kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.

4.0 MUUNDO WA MTIHANI

Mtihani wa somo la Mafunzo Kabilishi na Mjongeo katika fani ya ulemavu wa uoni utafanyika kwa saa tatu (3). Mtihani utakuwa na sehemu A na B zenye jumla ya maswali 13. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali 12, yenye jumla ya alama 100.

Sehemu A itakuwa na maswali nane (8) ya majibu mafupi. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali yote, ambapo kila swali litakuwa na alama tano (5). Sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 40.

Sehemu B itakuwa na jumla ya maswali matano (5) ya insha. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali manne (4), ambapo kila swali litakuwa na alama 15. Sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 60.

5.0 UMAHIRI UTAKAOPIMWA

5.1 Kutumia stadi za mafunzo kabilishi kumwezesha mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni kuyamudu mazingira

5.2 Kujenga stadi za ujongeaji ili kumwezesha mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni kuyamudu mazingira

5.3 Kutumia stadi za mafunzo kabilishi na mjongeo kujenga stadi za maisha kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni

Jedwali la Utahini kwa Somo la Mafunzo Kabilishi na Mjongeo

Na	Umahiri	Nyanja za Utambuzi Zikazopimwa						Idadi ya Maswali	Asilimia ya uzito kila Mada
		Kukumbuka	Kuelewa	Kutumia	Kuchambua	Kutathmini	Kuunda		
1	Kutumia stadi za mafunzo kabilishi kumwezesha mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni kuyamudu mazingira yake							4	31
2	Kujenga stadi za ujongeaji ili kumwezesha mwanafunzi mwenye ulemavu kuyamudu mazingira							4	31
3	Kutumia stadi za mafunzo kabilishi na mjongeo kujenga stadi za maisha kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni							5	38
Jumla ya Maswali								13	
Jumla ya Asilimia ya Uzito wa Maswali kwa kila Nyanja									100

562 STADI ZA MAWASILIANO: ULEMAVU WA UONI

1.0 UTANGULIZI

Fomati ya Mtihani wa Stadi za Mawasiliano: Ulemavu wa Uoni imetokana na Mtaala wa somo la Stadi za Mawasiliano kwa wasioona wa mwaka 2019. Fomati hii inatoa mwongozo wa namna utahini kwa somo la Stadi za Mawasiliano: Ulemavu wa Uoni utakavyofanyika kwa kuzingatia umahiri uliokusudiwa.

2.0 MALENGO YA JUMLA

Mtihani wa somo la Stadi za Mawasiliano: Ulemavu wa Uoni utapima umahiri aliotakiwa kuwa nao mtahiniwa katika:

2.1 kutafsiri mtaala wa elimu ya msingi na mihtasari yake katika masomo darasani;
2.2 kuandaa na kutumia njia shirikishi katika ufundishaji/ujifunzaji kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi;
2.3 kubuni, kuendeleza na kufaragua zana za ufundishaji na ujifunzaji katika elimu ya msingi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi;
2.4 kufanya tafiti tatuzi za kielimu ili kuwabaini, kuwaendeleza na kuwasaidia wanafunzi wenye mahitaji Maalum katika shule za msingi;
2.5 kurithisha desturi, maadili na tabia zinazokubalika kwa wanafunzi wa shule za msingi;
2.6 kuchagua, kupanga, kusimamia na kuongoza vipindi darasani katika shule za msingi;
2.7 kufundisha kwa ufanisi masuala mtambuka; na
2.8 kutunga na kusahihisha majaribio na mitihani inayoendana na mtaala wa elimu ya msingi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi katika nyanja zote tatu za kujifunza.

3.0 UMAHIRI WA JUMLA

Mtihani wa somo la Stadi za Mawasiliano: Ulemavu wa Uoni utapima umahiri aliotakiwa kuwa nao mtahiniwa katika:

3.1 kumbaini mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni, kujenga misingi ya kukubalika kwa wenzake, na jamii na kumpatia afua stahiki;
3.2 kutumia mazingira wezeshi ya ufundishaji na ujifunzaji kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni;
3.3 kutumia njia mbalimbali za mawasiliano na teknolojia saidizi kwa kuzingatia mahitaji maalum ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni;
3.4 kutumia mbinu mbalimbali katika kutambua vipaji walivyo navyo wanafunzi wenye ulemavu wa uoni na namna ya kuviendeleza;

3.5 kufanya tafiti tatuzi za kielimu ili kuwabaini na kuwasaidia wanafunzi wenye ulemavu wa uoni katika shule za msingi;
3.6 kutumia, kutunza na kukarabati vifaa saidizi vya wanafunzi wenye ulemavu wa uoni; na
3.7 kushirikiana na familia za wanafunzi wenye ulemavu wa uoni katika kuwajengea wanafunzi hao kujiamini, tabia ya kujifunza na kukuza vipaji walivyonavyo.

4.0 MUUNDO WA MTIHANI

Mtihani wa somo la Stadi za Mawasiliano: Ulemavu wa uoni utakuwa na karatasi mbili (02). Karatasi ya kwanza itakuwa ya nadharia na karatasi ya pili itakuwa ya vitendo.

Karatasi 1: Nadharia
Mtihani huu utafanywa kwa saa tatu (3). Mtihani utakuwa na jumla ya maswali 13 katika sehemu A na B. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali 12, yenye jumla ya alama 100.

Sehemu A itakuwa na maswali nane (08) ya majibu mafupi. Mtahiniwa anatakiwa kujibu maswali yote. Kila swali litakuwa na alama tano (5). Hivyo sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 40.

Sehemu B itakuwa na jumla ya maswali matano (05) ya insha. Mtahiniwa anatakiwa kujibu maswali manne (04). Kila swali litakuwa na alama 15; hivyo, sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 60.

Karatasi 2: Vitendo
Mtihani utakuwa na jumla ya maswali matano (05) ya vitendo ambapo maswali mawili (02) yatatokana na Braille ya Kiswahili, mawili (02) Braille ya Kiingereza na moja (01) Braille ya Hisabati. Mtahiniwa anatakiwa kujibu maswali yote. Mtihani huu utakuwa na jumla ya alama 50.

5.0 UMAHIRI UTAKAOPIMWA

5.1 Karatasi 1: Nadharia

Katika mtihani huu, utahini utalenga umahiri ufuatao:
5.1.1 Kutumia stadi za mawasiliano kulingana na mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni
5.1.2 Kutumia mbinu mbalimbali kuwezesha ufundishaji wa stadi za Kusoma, Kuandika na Kuhesabu (KKK) kumwezesha mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni kuwasiliana
5.1.3 Kutumia stadi za Breli kumwezesha mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni kuwasiliana

5.2 Karatasi 2: Vitendo

Mtihani huu utalenga umahiri wa kutumia stadi za Braille kumwezesha mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni kuwasiliana.

Jedwali la Utahini kwa Somo la Stadi za Mawasiliano: Ulemavu wa Uoni

Na	Umahiri	Nyanja za Utahini Zitakazopimwa						Idadi ya maswali	Asilimia ya uzito kwa kila umahiri
		Kukumbuka	Kuelewa	Kutumia	Kuchambua	Kutathmini	Kuunda		
1.	Kutumia stadi za mawasiliano kulingana na mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni							2	15
2.	Kutumia mbinu mbalimbali kuwezesha ufundishji wa stadi za Kusoma, Kuandika na Kuhesabu (KKK) kumwezesha mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni kuwasiliana							3	23
3.	Kutumia stadi za Breli kumwezesha mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni kuwasiliana							8	62
Jumla ya Maswali								13	
Jumla ya Asilimia ya Uzito wa Maswali kwa kila Nyanja									100

1.0 UTANGULIZI

Fomati ya Mtihani wa Michezo na Sanaa Rekebifu: Ulemavu wa Uoni imetokana na Mtaala wa somo la Michezo na Sanaa Rekebifu wa mwaka 2019. Fomati hii inatoa mwongozo wa namna utahini katika somo la Michezo na Sanaa Rekebifu: Ulemavu wa Uoni utakavyfanyika kwa kuzingatia umahiri uliokusudiwa.

2.0 MALENGO YA JUMLA

Mtihani wa somo la Michezo na Sanaa Rekebifu: Ulemavu wa Uoni utapima umahiri aliotakiwa kuwa nao mtahiniwa katika:

2.1 kutumia stadi za michezo katika kumjenga mwanafunzi kimwili, kiakili na kijamii;

2.2 kukuza na kuibua vipaji kupitia michezo na sanaa; na

2.3 kutumia michezo na sanaa kuwawezesha wanafunzi wenye ulemavu wa uoni kulinda na kuendeleza mila, desturi na utamaduni.

3.0 UMAHIRI WA JUMLA

Mtihani wa somo la Michezo na Sanaa Rekebifu: Ulemavu wa Uoni utapima umahiri aliotakiwa kuwa nao mtahiniwa katika:

3.1 kubaini mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni, kujenga misingi ya kukubalika kwa wenzake, na jamii na kumpatia afua stahiki;

3.2 kutumia mazingira wezeshi ya ufundishaji na ujifunzaji kwa wanafunzi wenye ulemavu wa uoni;

3.3 kutumia njia mbalimbali za mawasiliano na teknolojia saidizi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni;

3.4 kutumia mbinu mbalimbali katika kutambua vipaji walivyonavyo wanafunzi wenye ulemavu wa uoni na namna ya kuviendeleza;

3.5 kutumia, kutunza na kukarabati vifaa saidizi vya wanafunzi wenye ulemavu wa uoni;

3.6 kutumia sanaa na michezo rekebifu kuibua na kuendeleza vipaji mbalimbali vya wanafunzi wenye ulemavu wa uoni; na

3.7 kushirikiana na familia za wanafunzi wenye ulemavu wa uoni katika kuwajengea wanafunzi hao kujiamini, tabia ya kujifunza na kukuza vipaji vyao.

4.0 MUUNDO WA MTIHANI

Mtihani wa Michezo na Sanaa Rekebifu: Ulemavu wa Uoni utafanywa saa tatu (3). Mtihani utakuwa na sehemu A na B zenye jumla ya maswali 13. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali 12, yenye jumla ya alama 100.

Sehemu A itakuwa na maswali nane (8) ya majibu mafupi. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali yote. Kila swali litakuwa na alama tano (05). Hivyo, kufanya sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 40.

Sehemu B itakuwa na maswali matano (05) ya insha. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali manne (04). Kila swali litakuwa na alama 15. Hivyo, sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 60.

5.0 UMAHIRI UTAKAOPIMWA

Umahiri utakaopimwa katika mtihani wa Michezo na Sanaa Rekebifu: Ulemavu wa Uoni ni kama ifuatavyo;

5.1 Kutumia stadi za michezo rekebifu kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni

5.2 Kutumia elimu ya viungo katika kuimarisha viungo kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni

5.3 Kutumia sanaa mbalimbali kuibua na kukuza vipaji kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.

Jedwali la Utahini kwa Somo la Michezo na Sanaa Rekebifu: Ulemavu wa Uoni

Na.	Umahiri	Nyanja za Utambuzi Zitakazopimwa						Idadi ya Maswali	Asilimia ya uzito kwa kila Mada
		Kukumbuka	Kuelewa	Kutumia	Kuchambua	Kutathimini	Kuunda		
1	Kutumia stadi za michezo rekebifu kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni							5	38.5
2	Kutumia elimu ya viungo katika kuimarisha viungo kwa mwanafunzi wenye ulemavu wa uoni							5	38.5
3	Kutumia sanaa mbalimbali kukuza na kuibua vipaji kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni							3	23.0
Idadi ya Maswali								13	
Jumla ya Asilimia ya Uzito wa Maswali kwa kila Nyanja									100

564 ANATOMIA, FIZIOLOJIA NA PATHOLOJIA YA JICHO

1.0 UTANGULIZI

Fomati ya Mtihani wa Anatomia, Fiziolojia na Patholojia ya jicho imetokana na Mtaala wa Anatomia, Fiziolojia na Patholojia ya Jicho wa mwaka 2019. Fomati hii inatoa mwongozo wa namna utahini katika somo la Anatomia, Fiziolojia na Patholojia ya jicho utakavyofanyika kwa kuzingatia umahiri uliokusudiwa.

2.0 MALENGO YA JUMLA

Mtihani wa somo la Anatomia, Fiziolojia na Patholojia ya Jicho utapima ni kwa kiwango gani mtahiniwa ameweza:

2.1 kutumia taaluma ya sayansi ya jicho kubaini mahitaji ya wanafunzi;
2.2 kutumia taaluma ya sayansi ya jicho kubaini visababishi vya kutoona;
2.3 kutumia taaluma ya sayansi ya jicho kuchambua hitilafu za jicho; na
2.4 kutumia maarifa ya mbinu za upimaji kutoa afua stahiki kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.

3.0 UMAHIRI WA JUMLA

Mtihani wa somo la Anatomia, Fiziolojia na Patholojia ya Jicho utapima umahiri wa mtahiniwa katika:

3.1 kumbaini mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni, kumjengea misingi ya kukubalika kwa wenzake na jamii na kumpatia afua stahiki;
3.2 kutumia mazingira wezeshi ya ufundishaji na ujifunzaji wa wanafunzi wenye ulemavu wa uoni;
3.3 kutumia njia mbalimbali za mawasiliano na teknolojia saidizi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni;
3.4 kutumia mbinu mbalimbali katika kutambua vipaji walivyonavyo wanafunzi wenye ulemavu wa uoni na namna ya kuviendeleza;
3.5 kufanya tafiti tatuzi za kielimu ili kuwabaini na kuwasaidia wanafunzi wenye ulemavu wa uoni katika shule za msingi; na
3.6 kutumia, kutunza na kukarabati vifaa saidizi vya wanafunzi wenye ulemavu wa uoni.

4.0 MUUNDO WA MTIHANI

Mtihani wa somo la Anatomia, Fiziolojia na Patholojia ya Jicho utafanyika kwa muda wa saa tatu (3). Mtihani utakuwa na sehemu A na B zenye jumla ya maswali 13. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali 12, yenye jumla ya alama 100.

Sehemu A itakuwa na maswali nane (8) ya majibu mafupi. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali yote na kila swali litakuwa na alama tano (5). Hivyo, sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 40.

Sehemu B itakuwa na maswali matano (5) ya insha. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali manne (4). Kila swali litakuwa na alama 15, hivyo kufanya jumla ya alama 60.

5.0 UMAHIRI UTAKAOPIMWA

Katika kuandaa mtihani, umahiri ufuatao utazingatiwa:

5.1 Kutumia sayansi ya jicho kubaini mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni

5.2 Kutumia sayansi ya jicho kubaini visababishi vya ulemavu wa uoni

5.3 Kutumia sayansi ya jicho kuchambua hitilafu katika jicho

5.4 Kutumia mbinu za upimaji katika kutoa afua stahiki kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni

Jedwali la Utahini kwa Somo la Anatomia, Fiziolojia na Patholojia ya Jicho

Na	Umahiri	Nyanja za Utambuzi Zitakazopimwa						Idadi ya Maswali	Asilimia ya Uzito kwa kila Umahiri
		Kukumbukaka	Kuelewa	Kutumia	Kuchambua	Kutathmini	Kuunda		
1.	Kutumia sayansi ya jicho kubaini mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni							3	23
2.	Kutumia sayansi ya jicho kubaini visababishi vya ulemavu wa uoni							3	23
3.	Kutumia sayansi ya jicho kuchambua hitilafu katika jicho							3	23
4.	Kutumia mbinu za upimaji katika kutoa afua stahiki kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni							4	31
Jumla ya Maswali								13	
Jumla ya Asilimia ya Uzito wa Maswali kwa kila Nyanja									100

565 UTUNZAJI NA UKARABATI WA VIFAA VYA KIELIMU

1.0 UTANGULIZI

Fomati ya Mtihani wa Utunzaji na Ukarabati wa Vifaa vya Kielimu imetokana na Mtaala wa somo la Michezo na Sanaa Rekebifu wa mwaka 2019. Fomati hii inatoa mwongozo wa namna utahini katika somo la Utunzaji na Ukarabati wa Vifaa vya Kielimu utakavyofanyika kwa kuzingatia umahiri uliokusudiwa.

2.0 MALENGO YA JUMLA

Mtihani wa somo la Utunzaji na Ukarabati wa Vifaa vya Kielimu utapima ni kwa kiwango gani mtahiniwa ameweza:

2.1 kutengeneza na kukarabati vifaa vya kielimu na kuzingatia umuhimu wa matumizi ya vifaa hivyo katika tendo la ufundishaji na ujifunzaji;

2.2 kufanya ukarabati mdogo wa mashine za Braille ili kuepuka ubovu mkubwa utakaosababisha mashine hizo kutotumika;

2.3 kusimamia matumizi ya vifaa vya kielimu kwa uangalifu na kuvitunza ili viweze kutumika kwa muda mrefu katika shule za msingi; na

2.4 kubuni mbinu mbalimbali za kiufundi katika utengenezaji na ukarabati wa vifaa vya kielimu.

3.0 UMAHIRI WA JUMLA

Mtihani wa somo la Utunzaji na Ukarabati wa Vifaa vya Kielimu utapima umahili wa mtahiniwa katika:

3.1 kutengeneza vifaa vya kielimu vya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni;

3.2 kutumia, kutunza na kukarabati vifaa saidizi vya wanafunzi wenye matatizo ya uoni;

3.3 kushirikiana na familia za wanafunzi wenye ulemavu wa uoni katika kuwajengea wanafunzi hao kujiamini, tabia ya kujifunza na kukuza vipaji walivyonavyo;

3.4 kutumia mazingira wezeshi ya ufundishaji na ujifunzaji kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni;

3.5 kumbaini mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni, kujenga misingi ya kukubalika kwa wenzake, kwa jamii na kumpatia afua stahiki; na

3.6 kutumia mazingira wezeshi ya ufundishaji na ujifunzaji kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni.

4.0 MUUNDO WA MTIHANI

Mtihani wa somo la Utunzaji na Ukarabati wa Vifaa vya Kielimu katika fani ya Ulemavu wa Uoni utafanywa kwa muda wa saa tatu (3). Mtihani huu utakuwa na sehemu A na B zenye jumla ya maswali 13. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali 12, yenye jumla ya alama 100.

Sehemu A itakuwa na maswali nane (8) ya majibu mafupi. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali yote ambapo kila swali litakuwa na alama tano (5). Sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 40.

Sehemu B itakuwa na jumla ya maswali matano (5) ya insha. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali manne (4) ambapo kila swali litakuwa na alama 15. Sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 60.

5.0 UMAHIRI UTAKAOPIMWA

5.1 Kutengeneza vifaa vya kielimu vya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni

5.2 Kukarabati vifaa vya kielimu

5.3 Kutunza vifaa vya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni

5.4 Kukarabati mashine za Braille.

Jedwali la Utahini kwa Somo la Utunzaji na Ukarabati wa Vifaa vya Kielimu

Na	Umahiri	Nyanja za Utambuzi Zitakazopimwa						Idadi ya Maswali kwa kila Umahiri	Asilimia ya Uzito kwa kila Umahiri
		Kukumbuka	Kuelewa	Kutumia	Kuchambua	Kutathmini	Kuunda		
1.	Kutengeneza vifaa vya kielimu vya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni							3	23
2.	Kukarabati vifaa vya kielimu							3	23
3.	Kutunza vifaa vya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uoni							3	23
4.	Kukarabati mashine za Braille							4	31
Jumla ya Maswali								13	
Jumla ya Asilimia ya Uzito wa Maswali kwa kila Nyanja									100

571 AUDIOLOJIA

1.0 UTANGULIZI

Fomati ya Mtihani wa somo la Audiolojia imetokana na Mtaala wa Mafunzo ya Astashahada ya Ualimu Elimu Maalum somo la Audiolojia na Utunzaji na Ukarabati wa Vifaa vya Audilojia ya mwaka 2019. Fomati hii inatoa mwongozo wa namna utahini katika somo la Audiolojia utakavyofanyika kwa kuzingatia umahiri uliokusudiwa.

2.0 MALENGO YA JUMLA

Mtihani wa Audiolojia unalenga katika kupima uwezo wa mtahiniwa katika:

2.1 kutumia nadharia na kanuni zinazoongoza katika ufundishaji na ujifunzaji wa audiolojia;
2.2 kukuza mbinu za kufundishia matumizi ya nadharia na kanuni ili kutatua changamoto zinazotokana na mrejesho wa sauti kutoka katika kifaa saidizi;
2.3 kutumia taaluma ya sayansi ya usikivu kubaini mahitaji ya mwanafunzi;
2.4 kutumia taaluma ya sayansi ya usikivu kubaini visababishi vya uziwi;
2.5 kutumia taaluma ya sayansi ya usikivu kuchambua kasoro za sikio;
2.6 kutumia maarifa ya mbinu za upimaji kutoa afua stahiki kwa mwanafunzi mwenye uziwi;
2.7 kutengeneza vifaa vya audiolojia kwa kuzingatia umuhimu wa matumizi ya vifaa hivyo katika tendo la ufundishaji na ujifunzaji;
2.8 kukarabati vifaa vya audiolojia;
2.9 kutunza vifaa vya audiolojia ili viweze kutumika kwa muda mrefu katika shule za msingi; na
2.10 kubuni mbinu mbalimbali za kiufundi katika utengenezaji na ukarabati wa vifaa vya audiolojia;

3.0 UMAHIRI WA JUMLA

Mtihani wa somo la Audiolojia utazingatia upimaji wa umahiri na utendaji wa mtahiniwa katika:

3.1 kubaini mahitaji ya mwanafunzi kiziwi, kumjengea misingi ya kukubalika kwa wenzake na jamii na kumpatia afua stahiki;
3.2 kutumia mazingira wezeshi ya ufundishaji na ujifunzaji kwa wanafunzi viziwi;

3.3 kutumia mbinu mbalimbali katika kutambua na kuendeleza vipaji walivyonavyo wanafunzi wenye uziwi;
3.4 kufanya tafiti tatuzi za kielimu kwa wanafunzi viziwi ili kuwabaini na kuwasaidia katika shule ya msingi;
3.5 kujenga umahiri wa masomo kwa mwalimu utakaomwezesha kuelewa masomo vyema na hivyo kumfundisha mwanafunzi kiziwi;
3.6 kushirikiana na familia za wanafunzi viziwi katika kuwajengea wanafunzi hao kujiamini, tabia ya kujifunza na kukuza vipaji walivyonavyo;
3.7 kubuni stadi za kutengeneza vifaa vya audiolojia zenye lengo la kumsaidia mwanafunzi mwenye uziwi kushiriki kikamilifu katika tendo la ufundishaji na ujifunzaji;
3.8 kutumia njia mbalimbali za mawasiliano na teknolojia saidizi kwa kuzingatia mahitaji Maalum ya mwanafunzi mwenye uziwi;
3.9 kutumia, kutunza na kukarabati vifaa saidizi vya wanafunzi wenye uziwi;
3.10 kubuni mbinu za kuepuka mrejesho wa sauti katika matumizi ya vifaa; na
3.11 kumvalisha mwanafunzi mwenye uziwi kifaa saidizi cha usikivu ili kimsaidie katika mawasiliano.

4.0 MUUNDO WA MTIHANI

Mtihani wa somo la Audiolojia utafanyika kwa saa tatu (3). Mtihani utakuwa na sehemu A na B zenye jumla ya maswali 13. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali 12, yenye jumla ya alama 100.

Sehemu A itakuwa na maswali nane (8) ya majibu mafupi. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali yote na kila swali litakuwa na alama tano (5). Hivyo, sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 40.

Sehemu B itakuwa na maswali matano (5) ya insha. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali manne (4). Kila swali litakuwa na alama 15. Hivyo, sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 60.

5.0 UMAHIRI UTAKAOPIMWA

Katika kuandaa mtihani, umahiri ufuatao utalengwa:
5.1 kutumia taaluma ya sayansi ya usikivu kubaini mahitaji ya mwanafunzi

5.2 kutumia taaluma ya sayansi ya usikivu kubaini visababishi vya uziwi
5.3 kutumia taaluma ya sayansi ya usikivu kuchambua kasoro za sikio
5.4 kutumia mbinu za upimaji kutoa afua stahiki kwa mwanafunzi mwenye uziwi
5.5 kutengeneza Vifaa vya Audiolojia
5.6 kukarabati vifaa vya Audiolojia
5.7 kutunza vifaa vya Audiolojia.

Jedwali la Utahini kwa Somo la Audiolojia

Na	Umahiri Mkuu	Nyanja za Utambuzi Zitakazopimwa						Idadi ya Maswali	Asilimia ya uzito kwa kila swali
		Kukumbuka	Kuelewa	Kutumia	Kuchambua	Kutathmini	Kuunda		
1.	Kutumia sayansi ya usikivu kubaini mahitaji ya mwanafunzi kiziwi							2	15.3
2.	Kutumia sayansi ya usikivu, kubaini visababishi vya uziwi							2	15.3
3.	Kutumia sayansi ya usikivu kuchambua kasoro za sikio							2	15.3
4.	Kutumia mbinu za upimaji kutoa afua stahiki kwa mwanafunzi kiziwi							3	23
5.	Kutengeneza Vifaa vya Audiolojia							2	15.3
6	Kukarabati vifaa vya Audiolojia							1	8
7	Kutunza vifaa vya Audiolojia							1	8
Jumla ya Maswali								13	
Jumla ya Asilimia ya Uzito wa Maswali kwa kila Nyanja									100

1.0 UTANGULIZI

Fomati ya Mtihani wa somo la Michezo na Sanaa Rekebifu imetokana na Mtaala wa somo la Michezo na Sanaa Rekebifu wa mwaka 2019. Fomati hii inatoa mwongozo wa namna utahini kwa somo la Michezo na Sanaa Rekebifu lutakavyofanyika kwa kuzingatia umahiri uliokusudiwa.

2.0 MALENGO YA JUMLA

Mtihani unalenga kupima umahiri wa mtahiniwa katika:

2.1 kutumia stadi za michezo katika kumjenga mwanafunzi kiziwi kimwili, kiakili na kijamii;

2.2 kuibua na kukuza vipaji kupitia michezo na sanaa kwa wanafunzi viziwi; na

2.3 kutumia michezo na sanaa kuwawezesha wanafunzi wenye uziwi kulinda na kuendeleza mila, desturi na utamaduni.

3.0 UMAHIRI WA JUMLA

Mtihani wa somo la Michezo na Sanaa Rekebifu kwa wanafunzi wenye Uziwi unalenga kupima uwezo wa mtahiniwa katika:

3.1 kumuandaa mwalimu aweze kumbaini mwanafunzi mwenye uziwi, kujenga misingi ya kukubalika kwa jamii na kumpatia afua stahiki;

3.2 kutumia mazingira wezeshi ya ufundishaji na ujifunzaji kwa mwanafunzi mwenye uziwi;

3.3 kutumia mbinu mbalimbali katika kutambua vipaji walivyonavyo wanafunzi wenye uziwi na namna ya kuviendeleza.;

3.4 kutumia, kutunza na kukarabati vifaa saidizi vya wanafunzi wenye uziwi;

3.5 kutumia sanaa na michezo rekebifu kuibua na kuendeleza vipaji mbalimbali vya wanafunzi wenye uziwi; na

3.6 kujenga umahiri wa mwalimu katika somo utakaomwezesha kuelewa masomo vema na hivyo kumfundisha mwanafunzi mwenye uziwi.

4.0 MUUNDO WA MTIHANI

Mtihani wa somo la Michezo na Sanaa Rekebifu kwa Fani ya Uziwi utafanyika kwa muda wa saa tatu (3). Mtihani utakuwa na sehemu A na B zenye jumla ya maswali 13. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali 12, yenye jumla ya alama 100.

Sehemu A itakuwa na maswali nane (8) ya majibu mafupi. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali yote. Kila swali litakuwa na alama tano (5). Hivyo, sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 40.

Sehemu B itakuwa na maswali matano (5) ya insha. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali manne (4). Kila swali litakuwa na alama 15. Hivyo, sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 60.

5.0 UMAHIRI UTAKAOPIMWA

Umahiri utakaopimwa katika mtihani wa somo la Michezo na Sanaa Rekebifu kwa Fani ya Uziwi ni kama ifuatavyo:

5.1 kutumia stadi za elimu ya michezo rekebifu kwa mwanafunzi

5.2 kutumia elimu ya mazoezi ya viungo katika kuimarisha viungo kwa wanafunzi

5.3 kutumia sanaa mbalimbali kukuza na kuibua vipaji kwa mwanafunzi kiziwi

Jedwali la Utahini kwa Somo la Michezo na Sanaa Rekebifu: Uziwi

Na.	Umahiri Mkuu	Nyanja za Utambuzi Zitakazopimwa						Idadi ya Maswali	Asilimia ya uzito kwa kila Mada
		Kukumbuka	Kuelewa	Kutumia	Kuchambua	Kutathimini	Kuunda		
1	kutumia stadi za Elimu ya michezo rekebifu kwa mwanafunzi							5	40
2	kutumia elimu ya mazoezi ya viungo katika kuimarisha viungo kwa mwanafunzi kiziwi							5	34
3	kutumia sanaa mbalimbali kukuza na kuibua vipaji kwa mwanafunzi kiziwi							3	26
Jumla ya Maswali								13	
Jumla ya Asilimia ya Uzito wa Maswali kwa kila Nyanja									100

573 LUGHA YA ALAMA

1.0 UTANGULIZI

Fomati ya Mtihani wa somo la Lugha ya Alama imetokana na Mtaala wa Mafunzo ya Astashahada ya Ualimu Elimu Maalum wa Lugha ya Alama ya Tanzania na Stadi za Mawasiliano ya mwaka 2019. Fomati hii inatoa mwongozo wa namna utahini katika somo la Lugha ya Alama utafanyika kwa kuzingatia umahiri uliokusudiwa.

2.0 MALENGO YA JUMLA

Mtihani wa Lugha ya Alama unalenga kupima ujuzi wa mtahiniwa katika:

2.1 kumwezesha mwalimu kutumia stadi za Lugha ya Alama ya Tanzania kujenga umahiri wa Lugha ya Alama;

2.2 kumwezesha mwalimu kutumia umahiri wa Lugha ya Alama ya Tanzania kuwasiliana na mwanafunzi kiziwi;

2.3 kumwezesha mwalimu kutumia Lugha ya Alama ya Tanzania kuwasiliana na jamii ya viziwi inayotumia lugha hiyo;

2.4 kumwezesha mwalimu kutumia umahiri wa Lugha ya Alama ya Tanzania kuwahamasisha wanafunzi viziwi kujifunza na kuitumia; na

2.5 kumwezesha mwalimu kutumia stadi za Lugha ya Alama ya Tanzania katika ufundishaji wa masomo mengine.

3.0 UMAHIRI WA JUMLA

Mtihani unalenga kupima uwezo wa mtahiniwa katika:

3.1 kutumia mazingira wezeshi na stadi za Lugha ya Alama ya Tanzania katika ufundishaji na ujifunzaji kwa mwanafunzi kiziwi;

3.2 kutumia njia mbalimbali za mawasiliano na teknolojia saidizi kwa kuzingatia mahitaji ya wanafunzi viziwi;

3.3 kufanya tafiti tatuzi za kielimu kwa wanafunzi viziwi ili kuwabaini wenye mapungufu katika matumizi ya Lugha ya Alama na kuwasaidia wenye mahitaji katika shule za msingi;

3.4 kutumia misingi na stadi za Lugha ya Alama ya Tanzania katika ufundishaji na ujifunzaji wa masomo ya taaluma; na

3.5 kujenga umahiri wa stadi za Lugha ya Alama ya Tanzania kwa mwalimu utakaomwezesha kuelewa masomo vema na hivyo kumfundisha mwanafunzi kiziwi.

4.0 MUUNDO WA MTIHANI

Mtihani wa somo la Lugha ya Alama utafanyika kwa saa tatu (3). Mtihani utakuwa na sehemu A na B zenye jumla ya maswali 13. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali 12, yenye jumla ya alama 100.

Sehemu A itakuwa na maswali nane (8) ya majibu mafupi. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali yote na kila swali litakuwa na alama tano (5). Hivyo, kufanya sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 40.

Sehemu B itakuwa na maswali matano (5) ya insha. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali manne (4). Kila swali litakuwa na alama 15. Hivyo, kufanya sehemu hii kuwa na jumla ya alama 60.

5.0 UMAHIRI UTAKAOPIMWA

Umahiri utakaopimwa katika Mtihani wa Lugha ya Alama ni kama ifuatavyo:

5.1 kutumia mazingira ya lugha kueleza historia, maendeleo na hali ya sasa ya Lugha ya Alama ya Tanzania

5.2 kutumia kanuni za Lugha ya Alama ya Tanzania kuunda alama za msingi

5.3 kutumia kanuni za Lugha ya Alama ya Tanzania kuwasiliana kwa ufasaha

5.4 kutumia stadi za mawasiliano kulingana na mahitaji ya mwanafunzi kiziwi

5.5 kutumia stadi za mawasiliano kwa mwanafunzi kiziwi

Jedwali la Utahini kwa Somo la Lugha ya Alama

Na	Umahiri Mkuu	Nyanja za Utambuzi Zitakazopimwa						Idadi ya Maswali	Asilimia ya uzito kwa kila Mada
		Kukumbuka	Kuelewa	Kutumia	Kuchambua	Kutathimini	Kuunda		
1	Kutumia mazingira ya lugha kueleza hali, historia na maendeleo ya Lugha ya Alama ya Tanzania							3	23
2	Kutumia kanuni za LAT kuunda alama za msingi							4	31
3	Kutumia kanuni za LAT kuwasiliana kwa ufasaha							4	31
4	Kutumia stadi za mawasiliano kulingana na mahitaji ya mwanafunzi kiziwi.							1	8
5	Kutumia stadi za mawasiliano kwa mwanafunzi kiziwi							1	8
Jumla ya Maswali								13	
Jumla ya Asilimia ya Uzito wa Maswali kwa kila Nyanja									100

574 UJIFUNZAJI WA MWANAFUNZI: UZIWIKUTOONA

1.0 UTANGULIZI

Fomati ya mtihani wa somo la Ujifunzaji wa Mwanafunzi mwenye Uziwikutoona inatokana na Mtaala wa somo la Ujifunzaji wa Mwanafunzi mwenye Uziwikutoona wa mwaka 2019. Fomati hii inalenga kupima maarifa, stadi na mwelekeo wa ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwikutoona.

2.0 MALENGO YA JUMLA

Mtihani unalenga kupima umahiri wa mtahiniwa katika:

2.1 kufafanua dhana ya uziwikutoona, makundi/aina/tabia, na visababishi vyake;

2.2 kufafanua njia na mbinu za ufundishaji na ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye uziwikutoona;

2.3 kumwezesha mwalimu tarajali kutumia stadi za mawasiliano kulingana na mahitaji;

2.4 kumwezesha mwalimu tarajali kutumia mbinu za ujongeaji binafsi na zile za matumizi ya vifaa saidizi ili kupunguza utegemezi; na

2.5 kumwezesha mwalimu tarajali kutumia stadi za mafunzo kabilishi kumjengea mwanafunzi stadi za maisha.

3.0 UMAHIRI WA JUMLA

Mtihani wa Ujifunzaji wa Mwanafunzi mwenye Uziwikutoona unalenga kupima uwezo wa mtahiniwa katika:

3.1 kumuandaa mwalimu tarajali kuweza kumbaini mwanafunzi mwenye ulemavu wa uziwikutoona, kujenga misingi ya kukubalika kwa jamii na kumpatia afua stahiki;

3.2 kutumia mazingira wezeshi ya ufundishaji na ujifunzaji kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa uziwikutoona;

3.3 kutumia njia mbalimbali za mawasiliano na teknolojia saidizi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa uziwikutoona;

3.4 kufanya tafiti tatuzi za kielimu ili kuwabaini na kuwasaidia wanafunzi wenye ulemavu wa uziwikutoona; na

3.5 kujenga umahiri wa masomo kwa mwalimu tarajali utakaomwezesha kuelewa masomo vema na hivyo kumfundisha mwanafunzi mwenye ulemavu wa ukiziwikutoona.

4.0 MUUNDO WA MTIHANI

Mtihani wa somo la Ujifunzaji wa Mwanafunzi: Uziwikutoona utafanyika kwa saa tatu (3). Mtihani utakuwa na sehemu A na B zenye jumla ya maswali 13. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali 12, yenye jumla ya alama 100.

Sehemu A itakuwa na maswali nane (8) ya majibu mafupi. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali yote na kila swali litakuwa na alama tano (5). Hivyo, kufanya sehemu hii kuwa na jumla ya alama 40.

Sehemu B itakuwa na maswali matano (5) ya insha. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali manne (4), na kila swali litakuwa na alama 15. Hivyo, kufanya sehemu hii kuwa na jumla ya alama 60.

5.0 UMAHIRI UTAKAOPIMWA

Umahiri utakaopimwa katika mtihani wa Ujifunzaji wa Mwanafunzi: Uziwikutoona ni kama ifuatavyo:

5.1 Kufafanua dhana ya uziwikutoona

5.2 Kutumia stadi za mawasiliano kulingana na mahitaji ya mwanafunzi mwenye uziwikutoona

5.3 Kutumia njia za ufundishaji na ujifunzaji kulingana na mahitaji ya mwanafunzi mwenye uziwikutoona

5.4 Kukuza stadi za elimu ya michezo na sanaa rekebifu kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona

Jedwali la Utahini kwa Somo la Ujifunzaji wa Mwanafunzi: Uziwikutoona

Na	Umahiri Mkuu	Nyanja za Utambuzi Zitakazopimwa						Idadi ya Maswali	Asilimia ya uzito kwa kila Mada
		Kukumbuka	Kuelewa	Kutumia	Kuchambua	Kutathimini	Kuunda		
1	Kufafanua dhana ya uziwikutoona							2	15
2	Kutumia stadi za mawasiliano kulingana na mahitaji ya mwanafunzi mwenye uziwikutoona							2	15
3	Kutumia njia za ufundishaji na ujifunzaji kulingana na mahitaji ya mwanafunzi mwenye uziwikutoona							2	15
4	Kukuza stadi za elimu ya michezo na sanaa rekebifu kwa mwanafunzi mwenye uziwikutoona							4	30
5	Kuimarisha mafunzo kabilishi na ujongeaji wa mwanafunzi mwenye uziwikutoona							3	25
Jumla ya Maswali								13	
Jumla ya Asilimia ya Uzito wa Maswali kwa kila Nyanja									100

581 STADI ZA MAWASILIANO: ULEMAVU WA AKILI

1.0 UTANGULIZI

Fomati ya mtihani wa Stadi za Mawasiliano: Ulemavu wa Akili imetokana na Mtaala wa somo la Stadi za Mawasiliano kwa walimu tarajali wa fani ya ulemavu wa akili na usonji wa mwaka 2019. Fomati hii inatoa mwongozo wa namna utahini katika somo la Stadi za Mawasiliano utakavyofanyika kwa kuzingatia umahiri unaokusudiwa.

2.0 MALENGO YA JUMLA

Mtihani wa Stadi za Mawasiliano: Ulemavu wa Akili na Usonji utapima uwezo wa mtahiniwa katika:

2.1 kutumia mbinu stahiki na teknolojia saidizi katika mawasiliano;
2.2 kuchunguza matamshi na dosari/hitilafu katika mawasiliano;
2.3 kufanya upimaji na kutoa afua stahiki kuboresha mawasiliano; na
2.4 kutumia stadi rekebishi katika mawasiliano.

3.0 UMAHIRI WA JUMLA

Mtihani wa Stadi za Mawasiliano: Ulemavu wa Akili na Usonji unalenga kupima umahiri wa watahiniwa katika:

3.1 kumbaini mwanafunzi mwenye mahitaji maalum, kumjengea misingi ya kukubalika kwa wenzake, na jamii na kumpatia afua stahiki;
3.2 kutumia mazingira wezeshi ya ufundishaji kwa mwanafunzi mwenye mahitaji maalum katika ujifunzaji somo la stadi za mawasiliano.
3.3 kutumia njia mbalimbali za mawasiliano na teknolojia saidizi kwa kuzingatia mahitaji maalum ya mwanafunzi;
3.4 kutumia njia mbalimbali za mawasiliano katika kutambua vipaji walivyonavyo wanafunzi wenye mahitaji maalum na namna ya kuviendeleza; na
3.5 kujenga umahiri katika somo la stadi za mawasiliano kwa watahiniwa utakaowawezesha mtahiniwa kuelewa masomo mengine vema na hivyo kumfundisha mwanafunzi mwenye mahitaji maalum.

4.0 MUUNDO WA MTIHANI

Mtihani wa Stadi za Mawasiliano: Ulemavu wa Akili na Usonji utafanyika kwa saa tatu (3). Mtihani utakuwa na sehemu A na B zenye jumla ya maswali 13. Mtahiniwa atatakiwa kujibu jumla ya maswali 12, yenye jumla ya alama 100.

Sehemu A itakuwa na maswali nane (8) ya insha. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali yote. Kila swali litakuwa na alama tano (5). Hivyo, sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 40.

Sehemu B itakuwa na maswali matano (5) ya majibu marefu. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali manne (4). Kila swali litakuwa na alama 15. Hivyo, sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 60.

5.0 UMAHIRI UTAKAOPIMWA

Mtihani huu utamtahini mtahiniwa katika umahiri ufuatao:

5.1 kutumia njia za mawasiliano na teknolojia saidizi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwenye usonji

5.2 kuchambua ala za matamshi

5.3 kufanya upimaji na kutoa afua stahiki za mawasiliano kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwenye usonji

5.4 kutumia stadi rekebifu katika mawasiliano kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwenye usonji

5.5 kuchunguza dosari/hitilafu katika lugha kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwenye usonji

Jedwali la Utahini kwa Somo la Stadi za Mawasiliano: Ulemavu wa Akili na Usonji

Na	Umahiri Mkuu	Nyanja za Utambuzi Zitakazopimwa						Idadi ya Maswali	Asilimia ya uzito kwa kila Mada
		Kukukmbuka	Kuelewa	Kutumia	Kuchambua	Kutathmini	Kuunda		
1	Kutumia njia za mawasiliano na teknolojia saidizi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwenye usonji							3	23.07
2	Kuchambua ala za matamshi							3	23.07
3	Kufanya upimaji na kutoa afua stahiki za mawasiliano kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwenye usonji							2	15.4
4	Kutumia stadi rekebifu katika mawasiliano kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwenye usonji							3	23.07
5	Kuchunguza dosari/hitilafu katika lugha kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwenye usonji							2	15.4
Jumla Maswali								13	100
Jumla ya Asilimia ya Uzito wa Maswali kwa kila Nyanja									100

582 ULEMAVU WA AKILI NA USONJI

1.0 UTANGULIZI

Fomati ya mtihani wa Ulemavu wa Akili na Usonji imetokana na Muhtasari wa somo la Ufundishaji na Ujifunzaji wa Mwanafunzi mwenye Ulemavu wa Akili na Ufundishaji na Ujifunzaji wa mwanafunzi mwenye Usonji wa mwaka 2019. Fomati hii inatoa mwongozo wa namna utahini katika somo la Ulemavu wa Akili na Usonji utakavyofanyika kwa kuzingatia umahiri unaokusudiwa.

2.0 MALENGO YA JUMLA

Mtihani wa Ulemavu wa Akili na Usonji unalenga kupima umahiri wa mtahiniwa katika:

2.1 kumbaini mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na usonji na kuweza kuandaa mpango binafsi wa maendeleo ya mwanafunzi;

2.2 kumsaidia mwalimu kuwa na mtazamo chanya kuhusiana na mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na usonji;

2.3 kutumia maarifa, mbinu na zana mbalimbali za ufundishaji na ujifunzaji kumsaidia mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na usonji;

2.4 kumpa mwalimu mbinu sahihi ya kupata maelezo ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na usonji wakati wa uandikishaji;

2.5 kumuandaa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na usonji kuyamudu maisha yake ya kila siku;

2.6 kuonesha uelewa wa kina wa dhana ya ulemavu wa akili kwa wanafunzi wenye ulemvu wa akili na usonji; na

2.7 kumjenga mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na usonji.

3.0 UMAHIRI WA JUMLA

Utahini kwa kutumia fomati hii utazingatia upimaji wa umahiri wa mtahiniwa katika:

3.1 kumbaini mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na usonji;

3.2 kutumia mazingira wezeshi ya ufundishaji na ujifunzaji kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na usonji;

3.3 kutumia njia mbalimbali za mawasiliano na teknolojia saidizi kwa kuzingatia mahitaji Maalum ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na usonji;

3.4 kutumia mbinu mbalimbali katika kutambua na kuendeleza vipaji vya wanafunzi wenye ulemavu wa akili na usonji;
3.5 kufanya tafiti tatuzi za kielimu kwa wanafunzi ili kuwabaini na kuwasaidia wanafunzi wenye ulemavu wa akili na usonji katika shule;
3.6 kutumia misingi na stadi za uongozi katika kuongoza taasisi mbalimbali za elimu;
3.7 kutumia, kutunza na kukarabati vifaa saidizi vya wanafunzi wenye ulemavu wa akili na usonji;
3.8 kutumia sanaa na michezo rekebifu katika kuibua na kuendeleza vipaji mbalimbali vya wanafunzi wenye ulemavu wa akili na usonji;
3.9 kutumia misingi ya ufundishaji na ujifunzaji kumfundishia mwanafunzi mwenye Ulemavu wa Akili na Usonji; na
3.10 kushirikiana na familia za wanafunzi wenye ulemavu wa akili na usonji katika kuwajengea wanafunzi hao kujiamiani, tabia ya kujifunza na kukuza vipaji walivyo navyo.

4.0 MUUNDO WA MTIHANI

Mtihani wa somo la Ulemavu wa Akili na Usonji utafanyika ka saa tatu (3). Mtihani utakuwa na sehemu A na B zenye jumla ya maswali 13. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali 12, yenye jumla ya alama 100.

Sehemu A itakuwa na maswali nane (8) ya majibu mafupi. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali yote. Kila swali litakuwa na alama tano (5). Hivyo, sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 40.

Sehemu B itakuwa na maswali matano (5) ya majibu ya insha. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali manne (4), ambapo kila swali litakuwa na alama 15. Sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 60.

5.0 UMAHIRI UTAKAOPIMWA

Mtihani huu utapima umahiri wa mtahiniwa katika yafuatayo:

5.1 kutumia stadi za anatomia na fiziolojia kuchambua utendaji kazi wa mfumo wa neva
5.2 kumbaini mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na usonji
5.3 kutumia maarifa na ujuzi kumpatia mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na usonji mahitaji yake katika ujifunzaji

5.4 kutumia mbinu mbalimbali za kumfundishia mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na usonji

Jedwali la Utahini kwa Somo la Ulemavu wa Akili na Usonji

Na	Umahiri Mkuu	Nyanja za utambuzi zitakazopimwa						Idadi Ya Maswali	Asilimia ya Uzito kwa kila Umahiri
		Kukumbuka	Kuelewa	Kutumia	Kuchambu	Kutathmini	kuunda		
1	Kutumia stadi za anatomia na fiziolojia kuchambua utendaji kazi wa mfumo wa neva							3	23
2	Kutumia maarifa na ujuzi kumpatia mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na usonji mahitaji yake katika ujifunzaji							3	23
3	Kumbaini mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na usonji							3	23
4	Kutumia mbinu mbalimbali za kumfundishia mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na usonji							4	31
Jumla ya Maswali								13	
Jumla ya Asilimia ya Uzito wa Maswali kwa kila Nyanja									100

583 MICHEZO NA SANAA REKEBIFU: ULEMAVU WA AKILI

1.0 UTANGULIZI

Fomati ya Mtihani wa Michezo na Sanaa Rekebifu: Ulemavu wa Akili imetokana na Mtaala wa somo la Michezo na Sanaa Rekebifu kwa Mwanafunzi mwenye Ulemavu wa Akili na Usonji wa mwaka 2019. Fomati hii inatoa mwongozo wa namna utahini katika somo la Michezo na Sanaa Rekebifu utakavyofanyika kwa kuzingatia umahiri unaokusudiwa.

2.0 MALENGO YA JUMLA

Mtihani wa somo la Michezo na Sanaa Rekebifu: Ulemavu wa Akili na Usonji unalenga kupima ujuzi wa mtahiniwa katika:

2.1 kumbaini mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji ili kuandaa mpango kazi binafsi wa maendeleo ya mwanafunzi;

2.2 kuonesha mtazamo chanya kuhusiana na mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji;

2.3 kutumia stadi za michezo katika kumjenga mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji kimwili, kiakili na kijamii;

2.4 kukuza na kuibua vipaji kupitia sanaa; na

2.5 kutumia michezo na sanaa kuwawezesha wanafunzi wenye ulemavu wa akili na wanafunzi weye usonji kulinda na kuenedeleza mila, desturi na utamaduni.

3.0 UMAHIRI WA JUMLA

Mthani unalenga kupima umahiri wa watahiniwa katika:

3.1 kumbaini mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji;

3.2 kutumia mazingira wezeshi ya ufundishaji na ujifunzaji kwa wanafunzi wenye ulemavu wa akili na wanafunzi wenye usonji;

3.3 kutumia njia mbalimbali za mawasiliano na teknolojia saidizi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji;

3.4 kutumia mbinu mbalimbali kutambua vipaji walivyonavyo wanafunzi wenye ulemavu wa akili na usonji;

3.5 kushirikiana na familia za wanafunzi wenye ulemavu wa akili na usonji kulinda na kuendeleza mila, desturi na utamaduni; na

3.6 kufanya tafiti tatuzi za kielimu kwa wanafunzi ili kuwabaini na kuwasaidia wanafunzi wenye ulemavu wa akili na usonji.

4.0 MUUNDO WA MTIHANI

Mtihani wa somo la Michezo na Sanaa Rekebifu: Ulemavu wa Akili na Usonji utafanyika kwa muda wa saa tatu (3). Mtihani utakuwa na sehemu A na B zenye jumla ya maswali 13. Mtahiniwa atatakiwa kujibu jumla ya maswali 12, yenye jumla ya alama 100.

Sehemu A itakuwa na maswali nane (8) ya majibu mafupi. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali yote. Kila swali litakuwa na alama tano (5). Hivyo, sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 40.

Sehemu B itakuwa na maswali matano (5) ya majibu ya insha. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali manne (4). Kila swali litakuwa na alama 15. Hivyo, kuanya sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 60.

5.0 UMAHIRI UTAKAOPIMWA

Katika kuandaa mtihani mahiri mahususi zifuatazo zitazingatiwa:

5.1 Kutumia elimu ya michezo rekebifu kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji

5.2 Kutumia elimu ya viungo rekebifu katika kurekebisha viungo kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji

5.3 Kutumia milango ya fahamu ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji

Jedwali la Utahini kwa Somo la Michezo na Sanaa Rekebifu: Ulemavu wa Akili

Na	Umahiri Mkuu	Nyanja za Utambuzi Zitakazopimwa						Idadi ya maswali	Asilimia ya uzito kwa kila umahiri
		Kukumbuka	Kuelewa	Kutumia	Kuchambua	Kutathmini	Kuunda		
1	Kutumia elimu ya michezo rekebifu kwa wanafunzi wenye ulemavu wa akili na wanafunzi wenye usonji							3	23
2	Kutumia elimu ya viungo rekebifu katika kurekebisha viungo kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji							3	23
3	Kutumia milango ya fahamu ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji							7	54
Jumla ya Maswali								13	
Jumla ya Asilimia ya Uzito wa Maswali kwa kila Nyanja									100

584 UPIMAJI NA AFUA STAHIKI

1.0 UTANGULIZI

Fomati ya mtihani wa somo la Upimaji na Afua Stahiki imetokana na Mtaala somo la Upimaji na Afua Stahiki wa mwaka 2019 kwa Mwanafunzi Mwenye Ulemavu wa Akili. Fomati hii inalenga kutahini maarifa, stadi na umahiri alioupata mtahiniwa katika kufundisha Afua Stahiki kwa Mwanafunzi Mwenye Ulemavu wa Akili na Usonji.

2.0 MALENGO YA JUMLA

Mtihani wa Upimaji na Afua Stahiki unalenga kupima umahiri wa mtahiniwa katika:

2.1 kufanya upimaji wa kumtambua mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwenye usonji na kumpatia afua stahiki;

2.2 kutumia mbinu mbalimbali katika kutambua vipaji walivyonavyo wanafunzi wenye ulemavu wa akili na wanafunzi wenye usonji;

2.3 kushirikiana na wadau wa elimu katika kutoa huduma kwa wanafunzi wenye ulemavu wa akili na wanafunzi wenye usonji; na

2.4 kuandaa hatua za mpito kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji ili kuwezesha ustawi wake.

3.0 UMAHIRI WA JUMLA

Mtihani wa somo la Upimaji na Afua Stahiki kwa Mwanafunzi mwenye Ulemavu wa Akili utapima umahiri wa mtahiniwa katika;

3.1 kumbaini mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji, kujenga misingi ya kukubalika kwa wenzake na jamii na kumpatia afua stahiki;

3.2 kutumia mazingira wezeshi ya ufundishaji na ujifunzaji kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji;

3.3 kutumia njia mbalimbali za mawasiliano na teknolojia saidizi kwa kuzingatia mahitaji ya mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji;

3.4 kutumia mbinu mbalimbali katika kutambua vipaji walivyonavyo wanafunzi wenye ulemavu wa akili na wanafunzi wenye usonji na kuviendeleza;

3.5 kufanya tafiti tatuzi za kielimu ili kuwabaini na kuwasaidia wanafunzi wenye ulemavu wa akili na wanafunzi wenye usonji katika shule za msingi; na

3.6 kutumia, kutunza na kukarabati vifaa saidizi vya wanafunzi wenye ulemavu wa akili na wanafunzi wenye usonji.

4.0 MUUNDO WA MTIHANI

Mtihani wa somo la Upimaji na Afua Stahiki utafanyika kwa muda wa saa tatu (03). Mtihani utakuwa na sehemu A na B zenye jumla ya maswali 13. Mtahiniwa atatakiwa kujibu jumla ya maswali 12 yatakayokuwa na jumla ya alama 100.

Sehemu A itakuwa na maswali nane (08) ya majibu mafupi. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali yote. Kila swali litakuwa na alama tano (5). Hivyo, sehemu hii itakuwa na jumla ya alama 40.

Sehemu B itakuwa na maswali matano (5) ya insha. Mtahiniwa atatakiwa kujibu maswali manne (04). Kila swali litakuwa na alama 15. Hivyo, sehemu hii itakuwa na alama 60.

5.0 UMAHIRI UTAKAOPIMWA

Mtihani wa somo la Upimaji na Afua Stahiki unalenga kupima Umahiri wa mtahiniwa katika:

5.1 kufanya upimaji wa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji

5.2 kutumia vifaa na zana za upimaji wa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji

5.3 kutumia stadi za upimaji kutoka Afua Stahiki kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji

5.4 kuandaa hatua za mpito kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji

Jedwali la Utahini kwa Somo la Upimaji na Afua Stahiki

Na	Umahiri Mkuu		Njanja za Utahini Zitakazopimwa					Idadi Ya Maswali	Asilimia ya Uzito kwa kila Umahiri
		kukumbuka	Kuelewa	Kutumia	Kuchambua	kutaathmini	kuunda		
1.	Kufanya Upimaji kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji							3	23
2.	Kutumia vifaa na zana za upimaji kwa mwanafunzi mwenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji							2	15
3.	Kutumia Stadi za Upimaji kutoka Afua Stahiki kwa Mwanafunzi mwenye Ulemavu wa Akili na Mwanafunzi mwenye Usonji							3	23
4.	Kuandaa hatua za mpito kwa mwanafunzi wenye ulemavu wa akili na mwanafunzi mwenye usonji							5	39
Jumla ya Maswali								13	
Jumla ya Asilimia ya Uzito wa Maswali kwa kila Nyanja									100